

ZAKON Br. 03/L-060

O NACIONALNIM KVALIFIKACIJAMA

Skupština Republike Kosovo,

Na osnovu člana 65. (1) Ustava Republike Kosovo,

U cilju zakonskog uređivanja sistema nacionalnih kvalifikacija na svim nivoima obrazovanja i formalnog i neformalnog osposobljavanja,

Usvaja:

ZAKON O NACIONALNIM KVALIFIKACIJAMA

POGLAVLJE I

OPŠTE ODREDBE

Član 1

Ciljevi i objektivni zakona

1. Cilj ovog zakona je stvaranje Nacionalnog sistema kvalifikovanja koji se bazira na Nacionalnom okviru za kvalifikacije (NOK), koji je regulisao Nacionalni autoritet za kvalifikacije (NAK).

2. Objektivni zakona su:

- 2.1. da poboljšava poznavanje kvalifikacija na svim nivoima obrazovanja i osposobljavanja formalnog i neformalnog obrazovanja;
- 2.2. da obezbedi da kvalifikacije ispunjavaju potrebe tržište rada, privrede i društva;
- 2.3. da reguliše kvalifikacije, proveravanje i sertifikovanje na osnovu kvaliteta i standarda;
- 2.4. da poboljšava pristup proveravanju i poznavanju prethodne nastave;
- 2.5. da sistem kvalifikovanja učini fleksibilnim i transparentnim;
- 2.6. da poboljšava mogućnost za poboljšanje i tranfer za sve.

Član 2

Definicije

U ovom zakonu doleavedeni nazivi imaju sledeća zanačenja:

„**Akreditiranje**“ podrazumeva proces kojeg Nacionalni autoritet za kvalifikacije (NAK), osnovan ovim zakonom, utvrđuje institucije koje proveravaju kandidate i izdaju svedočanstva i diplome (institucije za proveravanje) i svaki drugi organ koji vrši ostale funkcije u ime NAK-a. Akreditirane institucije treba da su predmet monitorisanja i revizije od strane NAK-a.

„**Odobrenje**“ podrazumeva proces preko kojeg Nacionalni autoritet za kvalifikacije, osnovan ovim zakonom, priznaje kvalifikacije. Odobrenje se daje za određeni period i na kraju ovog perioda, kvalifikacija treba da se podvrgne ponovnom odobravanju.

„**Nacionalni autoritet za kvalifikacije (NAK)** je agencija osnovana da bi razvijala nacionalni okvir kvalifikacija i da bi regulisala nacionalni sistem kvalifikacija.

„**Formalno obrazovanje**“ podrazumeva odobrene programe obrazovanja koje se pružaju u licenciranim institucijama za obrazovanje i koje upotrebljavaju planove i programe koje je pripremio Ministarstvo za obrazovanje, nauku i tehnologiju (MONT).

„**Neformalno obrazovanje**“ se podrazumeva kao druga vrsta učenja, van onog koje se pruža preko planovima i programima opisanim u definiciji „formalno obrazovanje“ u ovom zakonu.

„**Informalno obrazovanje**“ je učenje koje se stiče u aktivnostima svakidašnjeg života povezano sa radom, porodicom ili slobodnim vremenom.

„**Douniverzitetsko obrazovanje**“ podrazumeva obrazovanje prema školskim programima MONT-a koji se regulišu Zakonom o osnovnom i srednjem obrazovanjem (2002/19) i Zakonom o Stručnom obrazovanju i osposobljavanju (02/L42, 2006).

„**Visoko obrazovanje**“ podrazumeva nivoe obrazovanja regulisanih Zakonom o visokom obrazovanju (2003/14).

„**Svedočanstvo**“ je službeni dokument koji dokazuje uspešno završavanje kursa, programa za obrazovanje ili osposobljavanje ili ispunjavanju zahteva od nekog pojedinca za kvalifikaciju kao i evidentira delimično završavanje neke kvalifikacije.

„**Sertifikovanje**“ je proces priznavanja dostiznosti kandidata za kvalifikovanje preko uz izdavanja svedočanstva ili diplome.

„**Diploma**“ podrazumeva dokument koji se izdaje nakon završetka ekstenzivnog programa obrazovanja.

„**Kandidat**“ za kvalifikovanje je svako lice koje traži da se sertifikuje za dostiznost u nastavi sticanog bilo preko formalnog, neformalnog ili informalnog učenja.

„**Evropski okvir za kvalifikacije**“ (EOK) odnosi se na okvir Evropske zajednice koji pruža zajedničku tačku referisanja za nivoe i opis kvalifikacije, omogućavajući povezanost i komuniciranje između raznih nacionalnih okvira.

„**Nacionalni okvir za kvalifikacije (NOK)** je nacionalni mehanizam za klasifikovanje kvalifikacija datih unutar nacionalnog sistema kvalifikacija prema jednoj grupi kriterijuma koji određuju nivoe i vrste rezultata učenja – zakon predlaže nacionalni okvir kvalifikacija za Kosovo, koje će biti uporediva sa evropskom okvirom za kvalifikacije, od sada u zakon se spominje kao „okvir“.

„**Kredit**“ - jedna brojana vrednost koja se daje kvalifikaciji, ili delovima kvalifikacije, koji predstavlja obim potrebnog učenja da bi se steklo kvalifikovanje ili deo kvalifikovanja. Krediti se mogu akumulirati u toku jednog kvalifikovanja ili se mogu transferirati među kvalifikacija ili sistemima kvalifikacija.

„**Kompetencija**“ je sposobnost za izvršenje aktivnosti prema traženim standardima upotrebljavajući potrebno praktično i teoričko znanje, kreativne i praktične veštine. Tako određena kompetencija je osnova nivoa Evropskog okvira za kvalifikacije.

„**Kvalifikacija**“ je službeno poznavanje dostiznosti čime se priznaje završavanje obrazovanja i osposobljavanja ili zadovoljavajuće realizovanje jednog testa ili ispita.

„**Učenje tokom celog života**“ obuhvata sve aktivnosti učenja koji se realizuju tokom celog života, za razvijanje znanja, kompetencija i kvalifikovanja.

„**Nivoi**“ kvalifikacija su određeni nivoi unutar hierarhije Nacionalnog okvira za kvalifikovanje – nivoi se razlikuju prema povećanju složenosti, udubljenosti i nezavisnosti u učenju.

„**Poznavanje praktičke nastave**“ podrazumeva procese vrednovanja znanja, veština ili širih kompetencija, koje jedan pojedinac postigao ranije, preko formalne, neformalne i informalne nastave. To će se praktično znanje koristiti za davanje mogućnosti licu da se unapredi ili oslobodi za deo kursa ili kredita u pravcu kvalifikacije.

„**Usklađenost**“ podrazumeva usklađenost sa zahtevima koji se određuju ovim zakonom i uredbama koje donosi Nacionalni autoriteta za kvalifikacije.

„**Društveni partneri**“ su organizacije koje predstavljaju na kolektivan način poslodavce i radnike.

„**Prikazivači nivoa**“ su objašnjenja kriterija koji opisuju rezultate nastave za određivanje nivoa kvalifikovanja.

„ **Progres i premeštaj**“ aludira na delovanje prelaska sa jednog nivoa na drugi nivo kvalifikovanja, unutar hijerarhije nivoa ili premeštaj nastave sa jedne u drugoj oblasti istog nivoa.

„**Obezbeđivanje kvaliteta**“ podrazumeva proces preko kojeg se održava kvalitet i usklađenost standarda kvalifikovanja, proveravanja i sertifikovanja.

„**Sistem kvalifikovanja**“ podrazumeva potpuni sistem unutar kojeg se daju i sertifikuju kvalifikacije koje obuhvata Nacionalni okvir kvalifikacija i zakonske odredbe za regulisanje davanja kvalifikacija.

„**Standardi**“ su merljivi pokazatelji dostižnosti, koji se određuju prema kriterijumima kvaliteta ili kvantiteta i koje treba da se postignu kandidata koji žele da se kvalifikuju.

„**Proveravanje**“ podrazumeva procese, obuhvatajući ispite i testove koji se koriste da bi sakupljali, tumačili i proverili dokaze u učenju pojedinca. Proveravanje za kvalifikacije mogu obaviti samo institucije ili organizacije odobrenih u tu svrhu od strane NAK-a i priznati kao institucije proveravanja.

Član 3 Delokrug ovog zakona

1. Ovaj zakon reguliše razvoj i normalno odvijanje Nacionalnog okvira za kvalifikacije i polaganje kvalifikacija.
2. Nacionalni autoritet za kvalifikacije, osnovan odredbama ovog zakona, stvara i stara se o okviru sveobuhvatnih kvalifikacija.
3. Nacionalni autoritet za kvalifikacije stvoren prema odredbama ovog zakona reguliše i davanje kvalifikacija unutar Okvira, izuzev kvalifikacija koje se regulišu sa odredbama Zakona o Visokom obrazovanju i kvalifikacijama koje se striktno regulišu odredbama drugih zakona.

POGLAVLJE II NACIONALNI OKVIR ZA KVALIFIKACIJE (NOK)

Član 4 Prostiranje i struktura okvira

1. NOK, stvoren odredbama ovog zakona treba da obuhvati sve vrste i nivoe kvalifikovanja i sertifikovanja u okviru jedne strukture od nekoliko nivoa.
2. Progres sa jednog nivoa na drugi se određuje povećavanjem kompleksnosti i zahteva rezultata nastave, definisanih prema znanjima, veštinama i širim kompetencijama.
3. Odobrene kvalifikacije za obuhvatanje u okvir imaju vrednost kredita i sastavljaju se tako da odobravaju akumuliranje i prenošenje kredita.
4. Okvir obuhvata:
 - 4.1. date kvalifikacije na svim nivoima sistema obrazovanja i osposobljavanja obuhvatajući programe douniverzitetskog i univerzitetskog obrazovanja, obrazovanja i osposobljavanja, obrazovanje odraslih i nastavu tokom celog života;
 - 4.2. sertifikovanje rezultata neformalnog i formalnog obrazovanja, obuhvatajući znanja prethodne nastave i dostižnost kandidata.

Član 5 Ciljevi NOK-a

1. Ciljevi Nacionalnog okvira za kvalifikacije su:

- 1.1. pružanje osnove za saradnju i uzajamno priznavanje kvalifikacija između NOK-a i KEK-a.
- 1.2. obezbjeđivanje transparentije, čineći jasnom prirodu kvalifikacija i odnose između kvalifikacija i pružanje osnove za upoređivanje dostižnosti na svim nivoima sistema za obrazovanje i osposobljavanje;
- 1.3. obezbjeđivanje da kvalifikacije su relevantne za zapošljavanje, nastavu i da ispunjavaju potrebe učenika, privrede i institucija obrazovanja i osposobljavanja;
- 1.4. odsticaj razvija nastavu u toku celog života, obuhvatajući neprekidni razvoj veština za odrasle;
- 1.5. povećavanje pristupa u proveravanju i sertifikovanju, podstičajući fleksibilne i individualne procese nastave;
- 1.6. snivanje sistema za akumuliranje i transfer kredita;
- 1.7. odizanje kvaliteta i značaja obrazovanja i osposobljavanja, veština i kompetencija uporedivih sa međunarodnom nivoom i baziranih na rigoroznom sistemu kvaliteta;
- 1.8. povećavanje zaposlenosti i mogućnosti za individualnu nastavu, pružajući osnovu za poznavanje i sertifikovanje nastave i dostižnosti;
- 1.9. podržavanje nastavljavanja i izdrživosti reformi u sistemu obrazovanja i osposobljavanja zasnovanih na zahtevima.

Član 6
Kriterijumi za odobravanje
Kvalifikacija

1. Kriterijumi i procedure za odobravanje kvalifikacija da bi bile obuhvaćene u Okviru, opisivanje svakog nivoa i opšte kriterijume za svaki nivo kvalifikovanja, određuje i objavljuje Nacionalnog autoritet za kvalifikovanja na osnovu konsultacija sa interesnim stranama.

2. Zahtevi su u skladu sa nivoima KEK-a.

POGLAVLJE III
OSNIVANJE NAK-a

Član 7
Status NAK-a

1. Nacionalni autoritet za kvalifikacije je nezavisni javni organ, kojeg osniva Ministarstvo za obrazovanje, nauku i tehnologiju (MONT), koji deluje u saradnji sa Kancelarijom premijera, relevantnim ministarstvima i društvenim partnerima.

2. Zahtevi su u skladu sa nivoom KEK-a.

3. NAK ima sedište, amblem, pečat i u pravnom prometu može biti optužna i tužena strana.

Član 8
Članstvo NAK-a

1. NAK ima Upravni savet od 13 članova, odobren od Vlade Kosova. Oni predstavljaju ministarstva, organizacije društvenih partnera i javne univerzitete.

2. Upravni savet ima sledeći sastav:

- 2.1. dva predstavnika Ministarstva za obrazovanje, nauku i tehnologiju (MONT);
 - 2.2. jedan predstavnik Ministarstva rada i socijalne zaštite (MRSZ);
 - 2.3. jedan predstavnik Ministarstva za trgovinu i industriju (MTI);
 - 2.4. jedan predstavnik Ministarstva za ekonomiju i finansije (MEF);
 - 2.5. jedan predstavnik ostalih relevantnih ministarstva;
 - 2.6. dva predstavnika univeziteta;
 - 2.7. dva predstavnika organizacija društvenih partnerstva;
 - 2.8. jedan predstavnik NVO-a za obrazovanje i osposobljavanje;
 - 2.9. jedan predstavnik izvođača obrazovanja i osposobljavanja iz privatnog sektora;
 - 2.10. jedan predstavnik za učenike sa posebnim potrebama;
3. Upravni odbor bira predsednika i zamenika predsednika iz svojih redova. Predsednik upravlja sastancima organa i predstavlja organ u izvršnom kapacitetu.
 4. MONT poziva organizacije nosilaca da vrše imenovanje članstva.
 5. U cilju izrade početne liste imenovanih lica, MONT osniva posebnu komisiju, Komisija usvaja posebnu sledeću metodu izbora članova i pravila za period služenja, učešća i razrešenja, koji će se utvrditi podzakonskim aktom izrađenim od NAK.

Član 9 Sastanci NAK-a

1. Upravni odbor AKK sastaje se najmanje šest (6) puta u godišnje.
2. Odluke se donose većinom glasova ukupnog broja članova.

Član 10 Angažovanje eksperata

1. NAK osniva savete i radne grupe, zavisno od potrebe za savete i obavljanje specijalizovanih aktivnosti da bi pomagao vršenje svojih funkcija, kako je određeno u ovom zakonu.
2. Za aktivnosti NAK-a koriste se ljudski resursi ministarstva i ostalih institucija zavisno od potrebe za pomaganje svojih funkcija, određenih ovim zakonom.

Član 11 Kancelarija i osoblje

1. Savet za visoka imenovanja bira direktora NAK-a.
2. Stalno osoblje sa punim radnom vremenom u skladu sa pravilnikom o civilnim službenicima bira direktor u konsultaciji sa Upravnom savetom NAK-a.
3. Direktor NAK-a je odgovoran za rukovođenje i pružanje stručnih usluga izveštavanje Upravnog saveta i delovanje kao sekretar Upravnog saveta bez pravo glasa.
4. Direktor NAK-a imenuje se stepenom civilnog službenika, u istom nivou sa stalnom sekretarom ministarstva.

Član 12 Izveštavanje NAK-a

NAK predstavlja izveštaj o progresu svojih aktivnosti kod MONT-a, Kancelarije premijera i kod relevantnih ministarstava NAK-a, svakih šest meseci, dok godišnji izveštaj predstavlja u Vladi Kosova. Izveštaje se objavljuju na ueb strani NAK-a.

POGLAVLJE IV

FUNKSIJE NAK-a

Član 13 Sastavljanje politika

NAK razvija politike i strategije za stvaranje i sprovođenje Nacionalnog sistema Kvalifikacija.

Član 14 Pravilnik za NOK

1. Funkcije NAK-a u vezi sa NOK-om su:

- 1.1. izrada NOK-a, određujući nivoe okvira, vrste i nivoe sertifikovanja i diploma koje će biti obuhvaćeni u cilju olakšavanja o progres i transfer preko raznih načina nastave i obezbeđivanja usklađenosti sa Nacionalnom okvirom Kvalifikacija;
- 1.2. osnivanje nacionalnim kriterijuma kvalifikacija obuhvaćenih u NOK;
- 1.3. odobravanje kvalifikacija koje će obuhvatiti u određenim nivoima okvira i njihove ponovno odobravanje po potrebama;
- 1.4. vršenje takvih dodatnih funkcija koje ispunjavaju one gorenavedene pod a) i b),

2. U toku vršenja takvih funkcija „NAK saraduje sa sektorom Visokog obrazovanja, obuhvatajući Kosovsku agenciju za akreditiranje i javne univerzitete.

Član 15 Regulisanje davanja kvalifikacija

1. Osim odgovornosti u vezi sa NOK-om, funkcije autoriteta za regulisanje davanja kvalifikacije su:

- 1.1. odobravanje i po potrebi ponovno odobravanje propisa za standarde, procenivanje i sertifikovanje za svaku kvalifikaciju u NOK;
- 1.2. akreditiranje, regulisanje i monitoriranje institucija koje vrše ostale funkcije u ime NAK-a, da bi obezbedio usklađenost sa zahtevima za svaku odobrenu kvalifikaciju;
- 1.3. spoljno obezbeđivanje kvaliteta proveravanja, koje vode ka davanju kvalifikovanja okvir;
- 1.4. održavanje baze podataka i proverenim evidencijama dokumentovane za kvalifikacije u okvir i datim svedočanstvama i diplomama;
- 1.5. razmatranje žalbi kandidata u vezi sa diskutabiljnim odlukama i proveravanjima iz centra za proveravanje i institucije koje vrše ostale funkcije u ime NAK-a;
- 1.6. vršenje periodičnih pregleda proveravanja i međunarodno upoređenje kvalifikacija;
- 1.7. savetovanje odgovornih institucija za priznavanje stranih kvalifikacija, za akademske svrhe ili, zapošljavanja, o pitanjima uporedivosti i ekvivalentnosti;
- 1.8. vršenje dodatnih funkcija koje ispunjavaju one pod (a, b, c, d, e, f i g).

2. Izdate svedočanstva i diplome za sve kvalifikacije u okviru odobravaju se pečatom Autoriteta i obuhvataju odobreno zvanje kvalifikacija, njen nivo u NOK takve informacijama zavisno od zahteva NOK-a;

3. Gore nabrajane Regulativne funkcije NAK, ne važe za date kvalifikacije od strane institucija koje se uređuju Zakonom o visokom obrazovanju (2003/14) ili drugim zakonima.

4. NAK je ovlašćen da prenese Nacionalnog sistema za kvalifikacije na institucije koje ispunjavaju zahteve koje određuje NAK.

POGLAVLJE V

AKREDITOVANJE I ODGOVORNOSTI INSTITUCIJA ZA OCENIVANJE

Član 16

Akreditovanje institucija za ocenivanje

1. Ocenivanje kandidata za kvalifikacije i izdavanje svedočanstva i diploma u okviru vršiče se od strane akreditovanih institucija za ove svrhe od NAK, poznate kao institucije za ocenivanje.

2. Zahtevi za koje se očekuje da treba da budu ispunjeni od institucija određuju se podzakonskim kojeg donosi NAK, u skladu sa ovim zakonom.

Član 17

Odgovornosti institucija za ocenivanje

1. Odgovornosti institucija za ocenivanje su:

1.1. prijem i upis kandidata za kvalifikovanje;

1.2. ocenivanje kandidata u neformalnom, formalnom i informalnom obrazovanju i vođenja evidencije ocenivanja kandidata;

1.3. priznavanje ostvarenih kredita od kandidata i mogućnost transfera istih;

1.4. sprovođenje unutrašnjeg o bezbeđivanja kvaliteta koji vodi ka odobrenim kvalifikacijama da bi obezbedio usklađenost u primenjivanju standarda;

1.5. izdavanje svedočanstva ili diploma za kvalifikovanje, odobrene od NAK-a;

1.6. izveštavanje NAK-a o svedočanstvama i diplomama za pojedinačne kandidate;

1.7. ostale odgovornosti koji mogu da budu određeni pravilnikom, kojeg donosi NAK.

2. Institucije za ocenivanje trebaju da obezbede veći pristup za ocenivanje i sertifikovanje kandidata koji ne pohađaju specifične programe obrazovanja i osposobljavanja, obuhvatajući i kandidate koji pružaju dokaze za prethodna dostignuća, sticanih preko neformalne i informalne nastave.

POGLAVLJE VI

SPROVOĐENJE

Član 18

Kontrolisanje usklađenosti

1. Institucije za ocenivanje i institucije za sertifikovanje koje je NAK akreditirao za vršenje funkcija u nacionalnom sistemu za kvalifikacije, nadgleda NAK da bi se obezbedila usklađenost sa zahtevima koji se određuju podzakonskim aktom navedenih u stavu 2. člana 16. i stavi 1. člana 17. ovog zakona.

2. U slučajevima kada se ustanovi neuspeh za usklađenost sa određenim zahtevima, centar za ocenivanje ili ostale akreditovanih institucija tražiće da se sprovede izmene. U takvim slučajevima NAK donosi pismenu deklaraciju koja objašnjava osnovu za pronalaženje neusklađenosti, opisivajući postupke koje će preduzeti centar za ocenivanje ili drugi odgovarajući akreditovani ouz naznačenje datuma kada će se preduzeti postupak.

Član 19 Sankcije

U slučajevima kada se utvrdi neka neprekidna neusklađenost sa kriterijumima, NAK može da povlači akreditovanje.

Član 20 Upotrebljavanje odobrenih kvalifikacija u javnim programima

MONT, ili gde je potrebno i ostala odgovorna ministarstva, mogu potražiti javne programe obrazovanja i osposobljavanja, koji vode ka određenim kvalifikacijama, odobreni od NAK-a. To se uređuje administrativnom uredbom koju donosi odgovorno ministarstvo.

POGLAVLJE VII

Član 21 Finansiranje

1. Potrebno finansiranje da bi se izvršile odgovornosti, koje, se određuju odredbama ovog zakona, obezbediće se od kosovskog budžeta.

2. Izuzetno od člana 1, NAK, u skladu sa odredbama ovog zakona ima pravo da obezbedi finansiranje iz ostalih izvora obuhvatajući ostala ministarstva i donatore, prema ovom zakonu.

3. Takse i isplate iz institucije za obrazovanje i osposobljavanje, obuhvatajući tarife za usluge obrazovanja, tarife za upis, isplate za sertifikovanje i diplome i donacije, koje se mogu upotrebiti za pokrivanje troškova aktivnosti, koje su dodatne glavnih funkcija. Ovo treba regulisati podzakonskim aktom koji će biti donet od strane MONT-a.

Član 22 Budžetske procedure

NAK elaborira i podnosi godišnji finasijski plan na usvajanje kod MONT-a, koji određuje budžet za jednu godinu. Plan obuhvata prethodne procene prihoda i podelu obračunatih troškova.

POGLAVLJE VIII

PROLAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 23 Prolazne odredbe

1. Prelazni period NAK-a je period od 24 meseci nakon stupanja na snagu ovog zakona. U toku ovog perioda MONT u konsultaciji sa Kancelarijom premijera, relevantnim ministarstvima, socijalnim partnerima i ostalim interesnim strankama od interesa NAK-a donosiće privremeni Pravilnik rada NAK-a. Pravilnik rada NAK-a biće donošeno najkasnije šest meseci nakon stupanja na snagu ovog zakona.

2. Privremene zakonske odredbe stupaju na snagu najkasnije šest meseci nakon donošenja pravilnika rada.

3. Upravni savet NAK-a osnivaće najkasnije godinu dana nakon stupanja na snagu ovog zakona

4. Otvaranje kancelarije NAK-a i imenovanje direktora i stalnog osoblja, abaviće se najkasnije dvadeset i četiri meseca od dana stuupanja na snagu ovog zakona.

5. Svi podzakonski akti koji primenjuju ovaj zakon biće doneti u roku od 12 meseci nakon stupanja na snagu ovog zakona.

6. Stupanjem na snagu ovog zakona stavljaju se van snage zakonske odredbe koje su do sada regulisale ovu oblast kvalifikacija bez obuhvatanja odredaba koje regulišu visoko obrazovanje.

Član 24 **Stupanje nja snagu**

Ovaj zakon stupa na snagu petnaest (15) dana od dana objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo.

Zakon Br. 03/ L-060
7. Novembar 2008

Proglašeno dekretom Br. DL- 062 - 2008, dana 27.11.2008, od Predsednika Republike Kosovo,
Dr.Fatmir Sejdiu.